

Till utredningen om förbättrade förutsättningar för utländska doktorander och forskare i Sverige och säkrare bedömningar av uppehållstillstånd för studier, HR2024/00827

Tillsammans representerar Teknikföretagen, TechSverige och Innovationsföretagen 6 400 företag med närmare en halv miljon medarbetare i den kunskapsintensiva industri- och tjänstesektorn. Varje år rekryterar våra företag tusentals ingenjörer, tekniker, programmerare och forskare från länder utanför EU. Denna kompetens är avgörande för att bygga ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle genom forskning och utveckling av ny teknik och innovationer. För att förbättra Sveriges och företagens förmåga att attrahera och behålla utländska doktorander och forskare krävs kraftfulla åtgärder. Teknikföretagen, TechSverige och Innovationsföretagen vill med detta inspel bidra med konkreta förslag till utredningen (HR2024/00827) Om förbättrade förutsättningar för utländska doktorander och forskare i Sverige samt säkrare bedömningar av uppehållstillstånd för studier.

En nationell strategi för global attraktionskraft krävs för att tillgodose företagets kompetensbehov

I Sverige råder det brist på STEM-kompetens, Science, Technology, Engineering and Mathematics. Tillsammans med den snabba utvecklingen inom teknikområden som artificiell intelligens och batteriteknik behöver våra medlemsföretag ofta rekrytera världsledande kompetens från tredje land, bland annat forskare och forskarutbildade. Möjligheterna för att rekrytera internationell kompetens är affärskritiskt för våra medlemsföretag men givet de stora värden som står på spel också för Sverige som land att lyckas med klimatomställningen, dra nytta av digitaliseringen samt vässa den internationella konkurrenskraften så är det en nationell angelägenhet att lyfta hela nationens attraktionskraft gentemot globala talanger. Utöver de juridiska justeringar som utredningen har möjlighet att föreslå vill vi därför också understryka vikten av att regeringen tar fram en nationell strategi för global attraktionskraft med målet att Sverige ska bli ett betydligt mer attraktivt land att komma till för att jobba, och förhoppningsvis, också stanna kvar i. Utredningen bör därför även framhålla vikten av att regeringen tar initiativ till ett sådant arbete i nära dialog med näringslivet och lärosäten.

Förläng tillståndstiden till fyra år

Beslut om uppehållstillstånd vid antagning för doktorsexamen bör vara fyra år för att minska antalet förlängningsbeslut och öka Sveriges attraktivitet som mottagarland.

Förläng ansökningstiden för uppehållstillstånd

Migrationsverket bör förlänga tidsfristen för ansökan och/eller begära lagändring för att möjliggöra byte från tidsbegränsat till permanent uppehållstillstånd.

Nuvarande praxis tillåter inte två uppehållstillstånd samtidigt och ansökan om nytt tillstånd måste göras 14 dagar innan det befintliga går ut.

Med nuvarande handläggningstider riskerar individer att stå utan uppehållstillstånd. Utan giltigt tillstånd kan doktorander eller forskare inte resa utomlands i tex. tjänst. Detta skapar stor osäkerhet hos utländska studenter och forskare.

Rätt till permanent uppehållstillstånd för doktorander och forskare

Det personer som har bedrivit forskarutbildning i minst fyra år ska kunna få permanent uppehållstillstånd. Doktorander ska inte få avslag på en ansökan för att de fullföljt forskarstudierna på kortare tid än fyra år. Den som har avlagt doktorexamen ska alltid kunna få permanent uppehållstillstånd.

Undanta utländska doktorander och forskare från kravet på varaktig anställning vid ansökan om permanent uppehållstillstånd

Under 2021 ändrades reglerna för vad som krävs för att få permanent uppehållstillstånd för doktorander som kommer från länder utanför EU/EES. Efter lagändringen krävs nu en varaktig anställning för att få permanent uppehållstillstånd.

För att detta krav ska anses uppfyllt måste försörjningsförmågan ha en viss varaktighet. Migrationsverket har i ett rättsligt ställningstagande fastställt att denna varaktighet ska vara minst 18 månader från provningstillfället. Anställning som doktorand regleras enligt Högskoleförordningen (HF) och är den vanligaste försörjningsformen för doktorander. Den första anställningen får gälla högst 12 månader.

För många doktorander skapar de nuvarande reglerna stor ovisshet. För det första är doktorandanställningar ofta tidsbegränsade och löper ofta ut innan de 18 månader som krävs för att uppfylla försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd. Detta skapar osäkerhet för doktorander som riskerar att inte uppfylla kraven trots att de är anställda och har en stabil inkomst. För det andra kan doktorander behöva vänta längre på att få permanent uppehållstillstånd eftersom deras anställningar ofta inte sträcker sig över den 18-månadersperiod som krävs.

Med vänliga hälsningar,

Ana Andric, TechSverige

Li Ljungberg, Teknikföretagen

Joakim Bourelius, Innovationsföretagen